

GAMMALT & NYTT

MEMLEMSBLAD FÖR HUDDINGE HEMBYGDSFÖRENING

NOTERAT

Som du ser har Gammalt och Nytt bytt skepnad men innehållet är det samma, här publicerar vi artiklar som våra medlemmar skriver.

I dagens nummer får vi blicka tillbaka till tiden då **Kul i Backen** var ett stort nöje för många Huddingebor. Vi får också titta framåt genom Rolf Ekelunds artikel om hans kommande bok **Barn i Solgård**. Min kontakt med Rolf Ekelund startade via de inlägg han gjorde på Facebook. Det var många intressanta inlägg som kom i rask takt. Vi sågs och beslutade att en bok av detta måste det bli. Nu är boken inom kort färdig och du får möjlighet att lyssna och köpa boken på Folkes den 19 mars, all information finns i det bifogade Kalendariet.

Eva Ajaxén – Ordförande

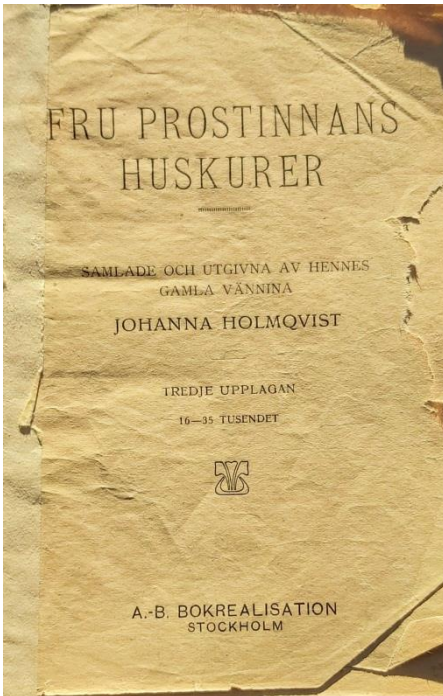

HUDDINGE
HEMBYGDSFÖRENING

2024 NR 1 - ÅRGÅNG 40

HUSKURER

Göran Horseholm

REGISTER.

Huskurer.	sta.		
Andedårlin	5	Närömad	41
Ansiktarytor	5	Örnbett	42
Armsvett	5	Sjögåka	42
Astma	6	Skabb	43
Benbrott	6	Slaganfall	43
Bianader, bulor och stölnr	7	Sutva och influensa	44
Briannär	8	Sölsräma	46
Bröstvärur	8	Solsling	47
Bolder	9	Spolmask hos barn	47
Diarrhé	9	Stämning	47
Fimrar och pormaskar	10	Strupkatarr	47
Fotsvett	12	Svögbet	48
Frånkr	13	Svampförgiftning	48
Pulsag	13	Svinningar	49
Förstopning	13	Svindel	49
Fötterna	15	Sår	49
Gikt och reumatism	16	Sömnlöshet	51
Halsbränna	18	Tänderna	51
Halsfluss	18	Vaglar på ögonlocken	53
Halsmärtor	19	Värör	53
Heshet	19	Ogonen	54
Hicka	20	Ogonlocksinflammator	55
Hosta	20	Oronen	55
Hudsjukt	21	Orsprång	56
Huvudvärk	22	Vattenbehandling m. m.	
Hyn	22	Ardvinningar	56
Häll	24	Solsad och luftljusbad	57
Häret	24	Varma onslag	58
Hämorroider	27	Kalla onslag och isblåsa	58
Händerna	28	Vivarns onslag	59
Insektsbit	30	Varma grötar	60
Kläkasta	31	Fördlande kryddor	60
Kläda	31	Sjukvård.	
Konvuls, fallandes, o. spasm	32	Ingivning av medicu	60
Krämp, i benen	32	Att drypa upp droppar	61
Kväsning	32	Medel att hålla luften ren i sjukrum	61
Kylknölar och kylsår	33	Toalettmedel.	
Leverfläckar	35	Aseptin	61
Lagsår	36	Blyvatten	61
Liftorna	36	Bröstsaft av altearot	61
Läpparna	37	Coldcream	62
Magkatarr	37	Eau de Cologne	62
Magplagor	37	Glycerinsalva	62
Maggys	38	Härvatten	63
Migrän	38	Häspått	63
Munskälla	38	Rispuder	63
Mässing	39	Tändpulver	63
Naglarna	40	Tandtinktur	64
Nattvandring	41		
Näsblöd	41		

Häftet är tryckt i Stockholm 1919 och var den fjärde upplagan.

Fram till en bit in på 1900 talet fick många förlita sig på självutnämnda doktorer eller kloka gummor som ordinerade allehanda knep för att lindra mera vardagliga besvär eller åkommor som man inte gärna gick till doktorn med.

Men där fans också de som var mer seriösa med sina råd för bot. Min mormor förlitade sig på "Fru prostinnans huskurer", en skrift som spreds i tusentals över landet. Prostinnans råd sammanställdes och gavs ut av prostinnans väninna Johanna Holmqvist. I den tryckta skriften framgår av förordet att fru Prostinnan var nog med att rata allt gammalt skrock och övertro och "endast hålla sig till vad den moderna vetenskapen upptagit och gillat".

I skriften finns ingående beskrivningar på tips för hur man ska bota en mängd vanliga åkommor och vilka ingredienser som behövs för att framställa ett läkemedel för aktuell åkomma. Vidare finns där tips på vattenbehandling t.ex. varma omslag m.m. Sjukvård som givande av medicin, samt tillagning av toalettmedel, Asperin, blyvatten, tandpulver m.m.

I dag går vi till vårdcentralen eller kontaktar en nätläkare och slipper att själva blanda till läkemedlet.

Källa: Foto från Broschyren. GH.

STÖLDEN AV KYRKSILVRET I HUDDINGE KYRKA 1985

Göran Horseholm

En del av de stulna föremålen.

Fredagen 9 Maj 1985 gjordes ett inbrott i Huddinge Kyrka. Man hade brutit sig in i kyrkan och även svetsat sig in i kassaskåpet. Tjuvarna hade först försökt bryta sig in genom dörren till sakristian, när det inte lyckades slog man sönder ett fönster i tornrummet och tog sig in den vägen. Tjuvarna tog sig sedan in i sakristian och svetsade där ett hål i kassaskåpet. Tydligt kände man till kassaskåpet. Man hade där stulit nattvardssilvret.

Enligt kriminalinspektör Johan Tersanders bedömning tyder inbrottet på hädelse eller rent av rackartyg, då man även stänkt

vin på krucifix och processionskors i sakristian. Det skulle aldrig några proffs göra, enligt Tersander.

Man hade dessutom druckit upp två flaskor av nattvardsvinet men lämnat övriga flaskor. Polisen bedömer att föremålen är mycket svårsålda i Sverige. Man har få spår efter tjuvarna förutom några fingeravtryck. Nu hoppas man på tips från allmänheten.

Nattvardssilvret värde uppskattar polisen till 500 000 kr. Det finns många minnen knutna till dessa ting och det som har hänt är mycket tragiskt, kommenterade kyrkoherde Gunnar Järnefors. Trots att inbrottet ansåg amatörmässigt utfört återfanns så småningom endast ett antal nattvardskalkar.

Kyrkvärden Evert Hultgren visar hålet i kassaskåpet.

Källa: Uppgifterna och bilder hämtade från DN runt stan 15 maj och 28 maj 1985

KUL I BACKEN Åke Blomqvist

En bit in på 1950-talet gick det på torsdagskvällarna sommartid "lämmeltåg" från Huddinge station till Mariedalsvägen och Skidbacken. Idag genomskärs skidbacksområdet av Storängsleden.

Jag var en av dem som inte kunde missa att gå till "Kul i backen"-men att sitta på de utsatta bänkarna på gräsplanen var det inte tal om - dom fylldes snabbt.

Vi satt i backen - det var som att sitta på fin balkongplats och allt började med en allsång: *Vi ska ha kul kul kul i backen när det blir torsdagskväll.*

Var inte stel, stel, stel i nacken, sjung med i vår reträng.

Idén till "Kul i backen" kom från Leon Landgren som blev KIB-chef. Konferencier var "Bagarn" Henning (Hammarbylegend i fotboll). Kul i backen var en föregångare till dagens *Allsång på Skansen*.

Leon Landgren (gift med Thory Bernhards) hade precis flyttat in på Glömsta gård i Huddinge när han delgav Huddinge skidklubb känslan av att Huddingeborna var ganska dåligt lottade ifråga om nöjen. På den tiden var det karusellprogram som gällde och han fick klart för sig vad som kunde behövas, står det i Kul i backen bladet. Scenen byggdes och artister engagerades. Det blev en succé.

På scenen under 1954 stod bl.a. Anders Börje, Thompa Jahn, Thory Bernhards, Berith Bohm och Einar Larsson. Platsen hade redan på 1920-talet varit festplats med bl.a. skidklubbens midsommarfirande.

Bilden tagen ur boken "Larssons Huddinge", foto av Ragnar Larsson.

EN FLUGA I SÅPAN - EN UTSTÄLLNING AV OLLE MAGNUSSON

Åke Blomqvist

Mellan den 13 - 28 januari pågick en utställning av Olle Magnusson. **En Fluga i såpan** stod det på affischen. Olle är inte bara konstnär och en ordvitsare, han förestår också Hagalunds tvätterimuseum. Ett exempel är ju namnet på installationen med en sopptallrik fylld med såpa och däri en sked med fluga.

FLYTTBLOCK, VANDRINGS-STENAR

Gunnel Jacobsen

När inlandsisen gled ner över Skandinavien så drog den med sig allt löst. Det var grus och stora och små stenar, som bildade rullstensåsar. Men vissa stora stenar blev liggande på ett ställe där de senare väckt människors intresse. I Sverige har man börjat kalla dem "flyttblock" och i Danmark säger man "vandringsstenar". Vad säger man i Norge?

Foto: Gunnel Jacobsen

Ibland hade man byggt en väg intill ett flyttblock och då blev det vanligt att ta en gren och ställa den vid stenen. Det skulle bringa lycka.

När Sverige skulle kristnas byggdes det kyrkor och i Huddinge har det funnits vägar till kyrkan från olika håll. Den längsta var den som kom från Lismahället. Den har ibland kallats Gamla kyrkvägen och ibland Gamla Sockenvägen och den har använts

både av vandrare, ryttare och folk som åkte "häst och vagn" i säkert 1000 år.

Vägen gick väster om sjön Orlången och Flemingsbergsviken och över en bro vid Brotorp för att komma över till "kyrksidan" av sjön. Den gamla Sockenvägen gick och går fortfarande över Stensättra gårds marker och där finns fortfarande ett flyttblock just där en avtagsväg svänger av in till gårdens huvudbyggnad vid Orlången. Vid det flyttblocket blev det en tradition att ställa en gren och ibland har det kallats ett "ris-kast". Den traditionen har funnits vid flera flyttblock och det ansågs bringa lycka.

Vid Stensättra har traditionen upphört och om den lever vidare vid något annat flyttblock är kvar att ta reda på. Ibland stod det så många pinnar vid flyttblocket att det blev svårt att komma förbi och då kunde man ordna en "Valborgsmässobrasa" intill.

FLYTTBLOCK I HUDDINGE

Förteckning

- Myrstuguberget, mitt bland Ralph Erskins flerbostadshus
- Vid stranden av sjön Trehörningen i närheten av Ågestavägen, fornminnemärkt.
- Ett som låg i närheten, mitt på Ågestavägen, bortsprängt på 1970-talet då en atomkraftreaktor skulle transporteras den vägen från Huddinge järnvägsstation till ett bergum i Ågesta.

- I skogskanten till vänster om Lismavägen om man kommer från Sundby, på gården Björksättras marker
- Två stycken på Orångsjöudd på sjön Orångens östra sida
- Uppe på berget mellan Törnstigen och Sofiebergsvägen, 2 stycken
- Vid Tomtberga kyrkogård, kallats biskops stenen (Jättekast) för att en jätte ska ha försökt kasta det på Huddinge kyrka, som störde med sin klockringning.
- Tomtbergavägen ... på en privat tomt mellan Norrängsvägen och Almvägen.
- Väster om Orångens östra vik, troligen på gården Mellanbergs marker.
- Gamla Sockenvägen på gården Stensättras marker. Där ställde vandrare en period en pinne mot flyttblocket. Det ansågs bringa lycka. När det blev så många pinnar att det blev svårt att komma förbi kunde man ordna en "valborgsbrasa". Det gjordes också vid en sten vid stora landsvägen genom Sorunda.

NY BOK UTKOMMER INOM KORT

BARN I SOLGÅRD UNDER 1940-TALET. DOKUMENTÄRA BERÄTTELSE

av Rolf Ekelund

Barnen som bokens berättelser handlar om föddes under den tid då andra världskriget stundar och pågår. De växer upp i Solgårds södra utkant med närhet till ån, de vida ängarna och den djupa skogen. Husen är tämligen trångbodda och barnen i södra Solgård leker nästan alltid utomhus. De har sällan tillgång till köpta leksaker.

Varmvatten kan inte tappas från kranarna och torrdass finns i husens källare. Kylskåp och television har man inte hört talas om. Men äventyren och upptäckterna ute i naturen är många, och vänskapen lekkamraterna emellan växer och fördjupas. En flicka och två pojkar börjar i småskolan vid höstterminens start i Vistaskolan, år 1948.

Rubriker på några av bokens berättelser: Leckamraterna, I krigets skugga, Hund och getter, Barnflicka, matkuponger och en olycka, En otäck råtta och en olycksalig häst. Ett badäventyr, Sagor och aftonbön, På mjölkpallen, Intressanta fynd i friparken, Handla i affären, Ån – lekplats året runt, Bokmärken, spanska sjukan och kondomer, Affärshuset vid stationen, Samhällsutveckling i Solgård, En uppeldad hundralapp, Sakletare i sophögar och i skogen, Kvarndammskärringen, Silverkannan, Kalla kriget och flygande tunnan, Boxning och en tjuvig Cadillac, Vistaskolan år 1948, Betyg,

”Fattiga och rika”, En hurring och hästkött, Söndagsskolan, Ny skola och ny lärare.

Vid boksläppet den 19 mars, se kalendariet, ger författaren boken en kontext genom att berätta om tidsandan och det omgivande samhället i Solgård på 1940-talet. Rolf kommer också att fördjupa några av bokens berättelser samt även återge tilldragelser som av olika skäl inte finns med i boken.

Rolf Ekelund

Barn i Solgård
på 1940-talet

Dokumentära
berättelser

VI MINNS

Uno Eriksson har avlidit i en ålder av 78 år. Närmast anhöriga är hustru Eva, barn och barnbarn. Uno hade ett varmt hjärta för Huddinge. Inte bara för de unga utan för hela Huddinge. Det började på Huddinge fritidsförvaltning som chef för fritidsgårdarna och med föreningskontakter. Hans energi och patos för de boende fortsatte i uppdraget som kommundelschef i det växande Skogås.

I samma anda fortsätter Uno som VD i kommunens fastighetsbolag Tomtberga Fastigheter AB och senare också i bostadsbolaget Hüge. Han har främjat företagare och föreningar – inte minst konstnärslivet genom renovering av Fullersta bio och kulturen genom Hagalunds tvätterimuseum. Unos samarbetsvilja och framsynthet präglade hans insatser i ett omfattande skolbyggande. Huddinge hembygdsförening och många föreningar fick genom sponsring och andra sätt del av Unos känsla för föreningslivet och kultur- och naturvård bl.a. via Tomtberga

Fastigheter AB vid bokutgivning av exempelvis "Torp och gårdar", "Jordbruk och tvätterier", "Gömmarens gåva" och "vadårå Vårby?". Utgivare av boken "Från Griffeltavla till IT" var Huddinge kommun med stöd av Tomtberga Fastigheter AB.

Idrottsengagerade ser bl.a. tillbaka på upprustningen av Källbrinks IP och tillkomsten av Storängshallen. I bevarandet och renovering av Fullersta gård var Uno en drivande kraft.

Det är mycket vi Huddingebor, föreningslivet, kommunen och Huddinge hembygdsförening har att tacka Uno för.

Text och foto: Åke Blomqvist

Göte Brandt – en trotjänare i föreningen – avled i december 89 år gammal. Han var till yrket polis. I Göthe fanns en konstnärssjäl och han var representerad i utställningen "1 000 meter konst". Tillsammans med sörjande hustrun Majken var de under oräkneliga år brevduvor – de delade ut föreningens medlemsbrev i ett stort distrikt. Göte var en stabil medarbetare och i flera år med i styrelsen. Både under tiden som ledamot i styrelsen och plantgruppen, efter att han lämnat styrelsen utförde han oombedd en mängd uppgifter i föreningen. Göte kände på sig var det behövdes ett handtag Vid hantverksdagar på Folkes och vid muséerna på Sundby blev det många praktiska och även tyngre sysslor. Det var tryggt att ha med Göte i alla sammanhang. Han tilldelades också hembygdsföreningens diplom.

Text och foto: Ellert Ström - Ordförande åren 1999–2013

MOTION TILL ÅRSMÖTE

Snart är det årsmöte har du någon ide du vill framföra så bör den inkomma senast 25 mars. Mejla eller skriv till adressen nedan.

REDAKTION

Huddinge Hembygdsförening

Kommunalvägen 16

141 47 Huddinge

Tel. 08-711 26 70 eller 07-087 11 63

PlusGiro: 33 40 13-0

E-post: info@hembygdhuddinge.se

Hemsida: www.hembygdhuddinge.se

**HUDDINGE
HEMBYGDSFÖRENING**